

Motion till riksdagen 2011/12:U205

av **Hans Linde m.fl. (V)**

Ett fritt demokratiskt Irak

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning.....	3
4	USA:s militära närvaro i Irak	4
4.1	USA:s krigsbrott måste utredas	5
5	Irak idag.....	6
5.1	Säkerhetsläget.....	7
5.2	Korruption	7
5.3	Tortyr.....	8
5.4	Fackliga rättigheter	9
5.5	Yttrandefriheten och det ökande våldet	9
6	Våld mot kvinnor.....	11
7	De kristna i Irak	12
8	Kurdernas rättigheter	12
8.1	Attackerna från Turkiet och Iran	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, och som medlem i FN, bör verka för att samtliga amerikanska trupper snarast lämnar Irak.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som medlem i FN bör driva kravet att en FN-rapportör för de mänskliga rättigheterna i Irak återinrättas och tillsätts.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de koalitionsstrupper som gjort sig skyldiga till krigsbrott ställs inför Internationella brottmålsdomstolen, att USA betalar skadestånd till dem som utsatts för krigsbrott samt att en oberoende, FN-ledd utredning genomförs med syfte att kartlägga de vapen som användes i bl.a. Falluja och vilka samband de har med en ökad incidens av allvarliga sjukdomar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att stävja korruptionen i Irak och norra Irak/irakiska Kurdistan.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskild stat, och som medlem i FN, bör sätta tryck på Irak att underteckna och ratificera FN:s tortyrkonvention.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskild stat, och som medlem i FN, bör kräva att den kommande arbetsmarknadslagen i Irak svarar upp mot de krav på fackliga rättigheter som ILO:s konventioner anger samt att processen med framtagandet av lagen påskyndas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina bilaterala kontakter med Irak bör kräva att landet följer de internationella konventioner man skrivit under och att man ska respektera de grundläggande demokratiska fri- och rättigheterna.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör kräva av den irakiska regeringen att en fullständig och oberoende undersökning görs av övergreppen mot civila i samband med demonstrationerna under våren 2011 och att de ansvariga ställs inför rätta.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ge allt tillgängligt stöd för att se till att den lag mot våld mot kvinnor som nyligen antagits av det kurdiska parlamentet implementeras fullt ut.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör sätta tryck på regeringen i Bagdad för att förmå den att leva upp till de internationella konventioner om kvinnors rättigheter som Irak undertecknat.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ställa tydligare krav på den irakiska regeringen att presentera handlingsplaner för hur våldet mot minoriteter ska upphöra.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom FN bör verka för att den 16 mars blir den internationella dagen mot massförstörelsevapen samt för att offren för massakern i Halabja kompenseras.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska erkänna Anfalkampanjen som ett folkmord mot det kurdiska folket.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, och som medlem i EU och FN, bör agera för demokratisering och att de mänskliga rättigheterna respekteras i Kurdistans regionala regering.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska ta avstånd från attackerna mot norra Irak/irakiska Kurdistan och sätta internationell press på Iran och Turkiet att upphöra med attackerna.

3 Inledning

Irak är ett land vars moderna historia kantats av diktatur, konflikt och oroligheter. Saddam Husseins tyranni, konflikten med Iran och invasionen av Kuwait (med det efterföljande första Gulfkriget) satte sin prägel på landet under 1980- och 90-talen. Efter attackerna i USA den 11 september 2001 invaderade amerikanska trupper landet. Motivet var att Saddam Hussein och den irakiska regimen under en längre tid härbärgerat terrornätverket al-Qaida, samt att regimen byggt upp en arsenal av massförstörelsevapen. Den påstådda förekomsten av dessa vapen var dock en medveten lögn från den amerikanska administrationen för att få internationell acceptans för en invasion man länge planerat. Operation Iraqi Freedom genomfördes trots att den saknade folkrättslig grund.

Efter den USA-ledda invasionen vidtog en brutal ockupation av Irak. Motståndet mot ockupationen växte successivt i Irak och representerade en brokig skara av motståndsgupper. USA och dess allierade svarade med mer våld. Dagliga bombningar med civila dödsoffer, systematisk tortyr, mord och våldtäkter blev näst intill dagliga inslag. De numera ökända bilderna från Abu Ghraib-fängelset, som visar amerikanska soldater som förnedrar och torterar irakiska interner, är en påminnelse om ockupationens grymhet. Trots att ma-

Fel! Okänt namn på

joriteten av de amerikanska trupperna dragits tillbaka så återstår idag upp till 50 000 soldater i landet i en ”rådgivande roll”.

Åratal av våld, krig och ockupation har naturligtvis satt sina spår i befolkningen och samhällsapparaten. Det irakiska folkets tilltro till landets institutioner och myndigheter är extremt lågt, mycket på grund av den utbredda korruptionen. Regeringen står handfallen inför utmaningen att ge den irakiska befolkningen grundläggande samhällsservice som elförsörjning och rent vatten. De flesta irakier lever i fattigdom och arbetslösheten är i dagsläget över 50 procent. Irak är fortfarande en mycket osäker och farlig plats som är hårt drabbad av sekteristiskt våld, där konflikten mellan shia- och sunnimuslimer är det tydligaste exemplet. Rättsliga övergrepp i form av tortyr förekommer även efter att Irak formellt övertagit ansvaret för landets fängelser. Det autonoma norra Irak/irakiska Kurdistan, som visserligen varit förskonat från det värsta våldet, har stora problem med korruption och fattigdom.

Irak står nu vid en brytpunkt. Den folkrättsvidriga USA-ledda ockupationen måste få ett definitivt slut genom att samtliga soldater lämnar landet. Irakererna måste själva tillåtas bygga upp sitt land och forma sin framtid. Det är av största vikt att det internationella samfundet tar sitt ansvar och ställer upp med ökade civila insatser.

4 USA:s militära närvaro i Irak

Ända sedan USA:s invasion av Irak 2003 så har landet varit ockuperat. Invasionen genomfördes i ljuset av terrordåden mot USA den 11 september 2001. Den amerikanska administrationen motiverade invasionen med att Saddam Husseins regim stöttade terrornätverket al-Qaida samt att Irak under en period byggt upp ett enormt lager av massförstörelsevapen. Det påstods till och med att Irak hade kapacitet att attackera den amerikanska östkusten. Dessa anklagelser visade sig vara falska och de flesta seriösa, oberoende folkrättsjurister och analytiker är ense om att invasionen (och den påföljande ockupationen) utgör ett folkrättsbrott.

Som mest hade USA 165 000 soldater i Irak. Storbritannien hade näst flest (46 000) och sedan följer en lång lista på länder som skickade soldater. Att det var en USA-ledd invasion är alltså knappast någon underdrift. Det blodiga kriget i Irak är alltså ett folkrättsbrott som begåtts av en mängd länder med USA i spetsen. Av kriget har följt en mängd omfattande brott mot mänskliga rättigheter.

Vänsterpartiet har från första början varit motståndare till, och starkt kritiserat, USA:s påföljande folkrättsvidriga ockupation av Irak.

En förutsättning för en positiv utveckling i Irak, där en verklig demokratisering kan genomföras och livssituationen kan förbättras för befolkningen, är att USA lämnar Irak militärt och att styret fullt ut lämnas över till irakierna själva. Iraks folk måste få möjlighet att själva forma landets utveckling.

President Barack Obama har aviserat att samtliga amerikanska trupper ska vara tillbakadragna senast den 31 december 2011, i enlighet med det så kal-

lade SOFA-avtalet (Status Of Forces Agreement). Vid det datumet ska all makt vara överlämnad till de irakiska myndigheterna, armén och säkerhetsstyrkorna. Det är dock en sanning med modifikation. USA planerar att bibehålla ett antal militärbaser i Irak för övervakning. Den 82:a luftburna divisionen har återvänt till Irak på ett mandat som sträcker sig långt in i 2012, det vill säga en bra bit efter det påstådda tillbakadragandet. Ett antal amerikanska privata militära företag är fortfarande på plats och arbetar åt den amerikanska staten. Dessa företag är välutrustade med både pansarfordon och helikoptrar.

Samtidigt florerar också rapporter om att den irakiska regeringen förhandlar med USA om en officiell förlängning av truppnrvaron. Senast i augusti förnekade en talesman för den irakiska regeringen att förhandlingar pågår. Enligt dessa rapporter så skulle de amerikanska trupperna vara kvar i Irak för att upprätthålla säkerheten, men också för att utbilda irakiska soldater i vapenhantering. Enligt uppgift skulle vapnen köpas från USA.

Oavsett om truppnrvaron förlängs eller inte så kommer USA att ha kvar ett stort militärt inflytande i Irak. Vänsterpartiet anser att ett fullständigt och ovillkorligt tillbakadragande av amerikanska trupper från Irak är helt nödvändigt eftersom USA:s närvaro i landet förhindrar möjligheten till en fredlig utveckling i Irak. Vi menar att ett demokratiskt Irak bara kan byggas av Iraks folk. Sverige bör som enskilt land, och medlem i FN, verka för att samtliga amerikanska trupper lämnar landet snarast. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Samtidigt med ett tillbakadragande av USA-koalitionens trupper är det viktigt att FN får en förstärkt roll i Irak, både för att hantera säkerhetssituationen och för att bistå i arbetet med att utveckla demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i landet. Vänsterpartiet anser att FN bör tillsätta en speciell rapportör för Irak som bland annat får i uppgift att övervaka utvecklingen för de mänskliga rättigheterna i landet. En sådan rapportör fanns fram till 2003, men avskaffades efter det USA-ledda anfällskriget mot landet. Sverige bör som medlem i FN vara aktivt i att driva detta krav. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Få ifrågasätter om det verkliga motivet för USA:s folkrättsvidriga krig mot Irak var landets enorma oljetillgångar. Oljan är Iraks idag viktigaste naturresurs och det pågår en tydlig dragkamp om oljetillgångarna i landet, vilka förstatligades för drygt 40 år sedan. Både USA och en rad multinationella oljeföretag har kraftfullt agerat för att landets oljetillgångar ska privatiseras. Det har av uppenbara skäl mött starkt motstånd i Irak. En förutsättning för att det krigshärjade landet ska kunna återuppbyggas är att intäkterna från oljeindustrin stannar i landet och används för nödvändiga satsningar på välfärd, infrastruktur och återuppbyggnad.

4.1 USA:s krigsbrott måste utredas

Tyvärr är grymheterna i Abu Ghraib-fängelset inte de enda som utförts av koalitionsstyrkorna som invaderade och ockuperade Irak. Händelserna i Falluja är ytterligare ett av de värsta exemplen på det urskillningslösa våld som

Fel! Okänt namn på

användes under ockupationen. Efter att Irak invaderats utgjorde staden Falluja ett starkt fäste mot de USA-ledda trupperna. Under två separata offensiver, en i april och en i november 2004, pulveriserade koalitionen allt motstånd i staden. Brittiska officerare har till tidningen *The Independent* sagt att man var förvånad över bristen på respekt för mänskligt liv som koalitionstrupperna visade.

Sju år senare så har det värsta öppna våldet självklart lagt sig i Falluja. Trots det så lider lokalbefolkningen fortfarande av effekterna av kriget. Forskare från bland annat Storbritannien har undersökt skadorna på invånarna i Falluja och funnit att många av skadorna liknar de som dokumenterats efter bombningen av Hiroshima under andra världskriget. Barn föds med grava missbildningar, antalet fall av leukemi har ökat lavinartat och likaså antalet kvinnor med bröstcancer. Ökningen av antalet sjuka i Falluja har kommit efter 2004 och det mesta talar för att de hänsynslösa attackerna är den huvudsakliga anledningen.

Forskarna hänvisar till koalitionstruppernas, och då framförallt USA:s, användning av vissa typer av vapen. Den amerikanska militärledningen har själv erkänt att man använde ammunition som innehöll vit fosfor. Vit fosfor används traditionellt för att lysa upp mörka slagfält, men har av amerikanska trupper även använts som offensivt vapen med förödande resultat. Men forskare påstår sig också se tecken på andra typer av vapen. Till *The Independent* säger den brittiske forskaren dr Chris Busby att stridsspetsar med någon form av uran måste ha använts, eftersom de genetiska skadorna på befolkningen är så pass allvarliga och omfattande.

De hundratusentals irakier som dödats och utsatts för tortyr av ockupationstrupperna måste få upprättelse genom att de skyldiga ställs till svars i Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Vänsterpartiet anser även att USA måste betala krigsskadestånd för den omfattande förstörelsen av det irakiska samhället och för användandet av urskillningslöst dödande vapen och projektiler såsom klusterbomber och vapen med radioaktivt uran. Sverige bör verka för att de koalitionstrupper som gjort sig skyldiga till krigsbrott ställs inför ICC, att USA ska betala skadestånd till de drabbade samt att en oberoende, FN-ledd utredning genomförs med syfte att kartlägga de vapen som användes i bland annat Falluja och vilka samband de har med en ökad incidens av allvarliga sjukdomar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Irak idag

Processen att föra Irak närmare demokrati och fred innebär en stor utmaning inte bara för Irak, utan för hela det internationella samfundet med FN i spetsen. Landet står inför en mängd problem och en förutsättning för en positiv utveckling är att en konstruktiv och långsiktig lösning av dem hittas.

5.1 Säkerhetsläget

Våldsspiralen i Irak snurrar allt fortare. Bilbomber och väpnade strider förekommer. Det är ingen enskild grupp som bär skulden för våldet; regeringsskritiska grupper, al-Qaida, shia- och sunnimuslimska extremistgrupper samt regeringssoldater och de amerikanska soldaterna bär alla ansvaret för det ökande våldet. De som lider mest av detta är självfallet civilbefolkningen som nekas möjligheten att leva ett normalt liv i säkerhet.

Ett stort ansvar för den bristande säkerheten faller på USA som, i egenskap av ockupationsmakt, enligt internationell rätt har skyldighet att göra det man kan för att skydda civila. Det är uppenbart att man inte levt upp till det ansvaret. Att spä på konflikter mellan olika religiösa grupperingar har dessutom legat i USA:s intresse då det splittrat motståndet mot ockupationen.

Det faktum att USA fortfarande har en ansevärd mängd trupper i landet väcker känslor och skapar en osäkerhet som alltför ofta yttrar sig i våldshandlingar. Att USA aviserat att man avser bistå de irakiska säkerhetsstyrkorna med utbildning lär inte hjälpa situationen.

Den växande våldsspiralen är ett av de största hindren mot en positiv utveckling i Irak. Världssamfundet måste ta ett avsevärt större ansvar för att skapa säkerhet och stabilitet och ska inte förlita sig på att vare sig USA, amerikanska privata militära företag (PMC:s) eller Nato tar det ansvaret.

5.2 Korruption

Samtidigt som vanliga irakier lever i extrem fattigdom så finns det många som skor sig på det nuvarande läget. Korruptionen är enormt utbredd i nästan alla samhällssektorer och i oberoende rapporter så rankas Irak som ett av världens mest korrupta länder. Enligt organisationen Transparency International är Irak det fjärde mest korrupta landet i världen, efter bara Afghanistan, Burma och Somalia. Korruptionen sträcker sig hela vägen från lokala tjänstemän till ministrar i den sittande regeringen.

Ministern för elektricitet, Raad Shalal, blev föremål för en brottsutredning under sensommaren 2011. Shalal misstänks för att ha brutit mot gällande lagstiftning då han skrev på ett kontrakt med två företag som, trots bristande teknisk kompetens och godtagbara ekonomiska rapporter, skulle bygga kraftanläggningar i Irak. Kontraktet hade ett värde av 1,7 miljarder dollar. Shalal avskedades från sin post i början av augusti och kontraktet annullerades.

Dessa snabba straffåtgärder för korruptionsbrott utgör dock tyvärr ett undantag i Irak. Befolkningen i landet uppger att just detta är ett av de största problemen: straffriheten för korruptionsbrott uppmuntrar till ytterligare brott. Trots att den irakiska regeringen hävdar att landet tjänat nära 50 miljarder dollar på oljeförsäljning under det första halvåret 2011, så är det en extremt liten del av dessa pengar som kommer befolkningen till godo. En avsevärd del av pengarna försvinner istället ner i fickorna på en korrupt elit.

Fel! Okänt namn på

Korruptionen i Irak kan dock inte bara betraktas som ett irakiskt problem. Korruption kräver minst två aktörer, i många fall är åtminstone en av dessa aktörer en utländsk aktör. Utländska företag ser naturligtvis Irak som en ny, stor marknad. Ett land med så pass höga oljeinkomster och som samtidigt är så korrupt innebär enorma möjligheter till stora vinster för mer eller mindre seriösa företag. I exemplet ovan så var de två företagen båda utländska, ett kanadensiskt och ett tyskt, och tyvärr är det inte en unik berättelse.

År 2008 åkte handelsminister Ewa Björling till Bagdad tillsammans med en delegation bestående av fjorton svenska entreprenörer. Vid en gemensam pressträff deklarerade hon att Sverige är ett litet och exportberoende land och att det är viktigt för svenska företag att ”komma in så tidigt som möjligt på nya gryende marknader” som Irak. Björling sade sedan att Irak är ”open for business”.

I ljuset av den enorma korruptionen, och det faktum att svenska företag alltmer etablerar affärskontakter i Irak, är det mycket viktigt att svenska myndigheter tar sitt ansvar för att utveckla Iraks antikorrupsionsarbete. I regeringens strategi för utvecklingsarbetet med Irak så nämns arbetet mot korruption, men när situationen under en längre tid förvärrats är det tydligt att mycket mer behöver göras. Den svenska regeringen bör se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att hjälpa den irakiska regeringen att stävja den skenande korruptionen. Arbetet ska även gälla irakiska Kurdistan som också är hårt drabbat. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.3 Tortyr

I den senaste landrapporten från Amnesty International ägnas mycket utrymme åt det irakiska rättssystemet. Det gäller allt från polisiära ingripanden, till förhållandena i de irakiska fängelserna samt möjligheten att få en rättssäker rättegång. I samtliga dessa fall uppvisas enorma brister. Det kanske allvarligaste är att tortyr är så vanligt förekommande i Irak.

Tortyr är något som fortfarande används flitigt av de irakiska myndigheterna. Det var dock även något som användes av de allierade ockupationsstyrkorna som ett effektivt vapen mot de grupper som stod upp mot ockupationen: bilderna från Abu Ghraib-fängelset är fortfarande etsade i de flesta människors minnen. Men Abu Ghraib var bara toppen av ett isberg, då tortyr varit en del av den irakiska vardagen i decennier.

Sedan de irakiska myndigheterna övertagit ansvaret för fängelserna från ockupationsstyrkorna så har förekomsten av tortyr inte minskat, utan snarare ökat. Tortyr användes bland annat i syfte att få till stånd ”erkännanden” från de anklagade. Elchocker, våldtäkter och kvävningar är några av de metoder som används. En del av dem som torterats har också dött till följd av de skador man fått, men dödsfallen leder sällan eller aldrig till någon utredning. Det är uppenbart att myndigheterna ser mellan fingrarna när det gäller tortyr.

De irakiska myndigheterna måste börja ta förekomsten av tortyr på allvar. Att ta krafttag mot dessa övergrepp är en förutsättning för att nå försoning i landet, men även en ökad tilltro till rättssystemet. Vill Irak utvecklas till en

demokratisk stat måste tortyr som verktyg elimineras. Sverige bör som enskild stat, och som medlem i FN, sätta tryck på Irak att underteckna och ratificera FN:s tortyrkonvention. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.4 Fackliga rättigheter

De fackliga rättigheterna i Irak är extremt förtryckta. Regeringen har aviserat en ny arbetsmarknadslag och ett första utkast lanserades redan 2007. Sedan dess har processen gått i stå, vilket har lett till att irakiska fackföreningar fortsätter att vara utsatta för övergrepp och ovisshet. I avvaktan på en ny lagstiftning används fortfarande lagar från diktatorn Saddam Husseins tid vid makten, bland annat resolution 150 (antagen 1987) som förbjuder offentligt ställda att organisera sig fackligt. Detta förbud är högst problematiskt av många skäl, inte minst på grund av att majoriteten av irakier jobbar inom den offentliga sektorn.

Händelser som utspelades i maj 2011 representerar den senaste av många kränkningar av de fackliga rättigheterna i Irak. Den irakiska regeringen beslöt då att sparka ledningen för den största fackföreningen, GFIW, samt tillsätta en kommitté som bland annat fick till uppgift att bestämma över hur fackliga representanter skulle väljas. Kommittén fick även rätten att godkänna nya medlemmar. Kort sagt så gjorde man stora inskränkningar i GFIW:s rättigheter. De internationella reaktionerna blev kraftfulla från bland annat det brittiska förbundet Trades Union Council, samt även från Vänsterpartiet.

Premiärminister Nuri al-Malikis regering har dessutom fattat rent antifackliga beslut. Förutom det exempel som nämndes ovan så förbjöd regeringen 2010 alla fackligt aktiva från att delta på kongresser och konferenser utomlands, utom de som uttryckligen fått tillåtelse av regeringen. En av grunderna för facklig verksamhet är den internationella solidariteten och beslutet 2010 var ett tydligt försök att inskränka den. I juni 2010 förbjöd den irakiska regeringen all facklig verksamhet inom elindustrin. Myndigheterna fick i uppdrag att stänga alla aktiva fackföreningar inom elsektorn samt att beslagta deras tillgångar. Dessa två exempel visar att den irakiska regeringen menar allvar med att kväsa de irakiska fackföreningarna.

Rätten att fritt organisera sig i fackföreningar är något som Irak förbundit sig att upprätthålla: landet har undertecknat ILO:s konvention nummer 87. De fackliga rättigheterna måste respekteras i den kommande arbetsmarknadslagen. Sverige måste som enskild stat, och medlem i FN, kräva att den kommande lagen svarar upp mot de krav på fackliga rättigheter som ILO:s konventioner anger, samt att processen med framtagandet av lagen påskyndas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

5.5 Yttrandefriheten och det ökande våldet

Nuri al-Malikis regering har haft stora problem med att tillgodose befolkningens behov av grundläggande samhällsservice. Det kan till exempel handla om elförsörjning och tillgång till rent vatten. Tillsammans med den skyhöga arbetslösheten och skenande korruptionen har detta lett till en mycket explosiv situation. Irakierna är helt enkelt frustrerade och missnöjda med hur landet sköts. Revolterna i Nordafrika och övriga Mellanöstern som startade tidigt 2011 utgjorde inspiration för irakierna som under i princip hela våren protesterat mot regeringens politik. Protesterna har i allra högsta grad även påverkat irakiska Kurdistan.

Demonstrationerna var, precis som i den övriga arabvärlden, till största delen fredliga. Människor utövade sin demokratiska rättighet att få protestera mot den bristfälliga politiken och den hopplöshet man känner. Svaret från regeringen i Bagdad och Kurdistans regionala regering (KRG) var dock allt annat än fredligt.

Under februari, då protesterna var som starkast, kommenderades militären och vakter ut för att skingra demonstranterna. Amnesty International har också bevis för att civilklädda ”motdemonstranter” användes för att infiltrera och tysta protesterna. Den 16 februari sköts en tonårspojke till döds i staden Kut. De säkerhetsvakter som anlätts av kommunen sköt enligt vittnesmål skarpt, rakt in i folkmassan. Några dagar senare upprepades detta i städer som Mosul och Basra. Enligt Amnesty ska fem personer ha skjutits till döds i Mosul. Ingen av dödsskjutningarna under demonstrationerna har lett till någon rättslig påföljd eller ens någon förundersökning.

Även i det kurdstyrda norra Irak/irakiska Kurdistan så gick folk man ur huse för att demonstrera mot korruption, arbetslöshet och brist på samhällsservice. En del människor är också missnöjda med den politiska allians mellan de två stora partierna KDP och PUK som utgör regeringen i Kurdistan och som man menar förlamar det politiska klimatet och debatten. Precis som i de södra delarna av Irak så använde sig polisen och militären av ett grovt övervåld. Sedan februari har sex personer dödats och många fler skadats.

Våldet skruvades upp ytterligare i juni 2011. Efter demonstrationerna i februari så utlovade al-Maliki förbättringar inom etthundra dagar. När de hundra dagarna närmade sig sitt slut hade väldigt lite skett och nya protester aviserades. Enligt rapporter till Human Rights Watch hade två källor inom försvarsdepartementet avslöjat att regeringen var väldigt känslig för att stora mängder av demonstranter skulle framställa al-Maliki och hans regering i dålig dager. Enligt källan skulle demonstrationerna återigen infiltreras av regeringstrogna, men att de nu skulle få ett helt annat officiellt stöd. Så blev det också. Irakiska soldater delade bland annat ut frusna vattenflaskor till de regeringstrogna som, innan de tinat, kunde användas som batonger. De demonstranter som sökte hjälp hos soldaterna blev nonchalerade.

Regeringens känslighet för kritik har lett till grova övergrepp mot yttrande- och pressfriheten. Myndigheterna driver ett antal rättsprocesser mot dagstidningar, hotar journalister och gör allt man kan för att tysta NGO:er från att upplysa världen om det som händer i Irak. Regeringen slår brutalt ner protes-

ter och fängslar oliktankande. Istället för att lyssna på folket gör man allt man kan för att kväsa det. Irak har undertecknat internationella konventioner som garanterar yttrande-, press- och mötesfrihet men det är uppenbart att detta bara är vackra ord för den irakiska regeringen. Sverige bör i sina bilaterala kontakter med Irak kräva att landet följer de konventioner man skrivit under och att man börjar respektera de grundläggande demokratiska fri- och rättigheterna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det övervåld som använts av regeringstrogn och militären har lämnat stora öppna sår i det irakiska samhället. Trots de uppenbara övergreppen har inga fall av tortyr, misshandel, sexuella övergrepp eller dödsskjutningar i samband med protesterna genomgått någon tillfredsställande rättslig process. Gärningsmännen har helt enkelt fått gå fria trots att de brutit mot internationell lag, vilket naturligtvis är fullständigt oacceptabelt. Sverige bör kräva av den irakiska regeringen att en fullständig och oberoende undersökning görs avseende övergreppen utförda av irakisk polis och säkerhetsstyrkor mot civila i samband med demonstrationerna under våren 2011, och att de ansvariga ställs inför rätta. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Våld mot kvinnor

Våldet mot kvinnor och flickor i Irak är utbrett och systematiserat. Kvinnor lever dessutom under hårda ekonomiska villkor och är, som i alla andra konflikthårdar, alltid de som drabbas hårdast av väpnade konflikter och våld. Amnesty och Human Rights Watch ger en samstämmigt negativ bild av läget för kvinnor.

Det så kallade hedersrelaterade våldet är vanligt förekommande. En rapport som presenterades av FN i november 2010 visade att hela 59 procent av kvinnor mellan 15 och 49 år ansåg att det ska vara tillåtet för män att slå sina fruar under vissa omständigheter. På landsbygden var siffran ofattbara 70 procent. Mycket arbete behöver alltså läggas ner på att stärka kvinnors medvetenhet kring sina rättigheter. Könstympling används fortfarande, och en del kvinnor tvingas in i prostitution och trafficking, bland annat på grund av hårda ekonomiska förhållanden och brist på socialt skyddsnet.

En glädjande nyhet är att det regionala parlamentet i norra Irak/irakiska Kurdistan i juni 2011 fattade beslut om en ny lag mot våld mot kvinnor. Lagen förbjuder bland annat könstympling, tvångsgifte och att tvinga kvinnor in i prostitution. Den har mottagits mycket väl bland kvinnoorganisationer, men som alltid är det viktiga nu att se till att lagen följs så att den inte förblir en skrivbordsprodukt. Regeringen i norra Irak/irakiska Kurdistan behöver nu stöd i implementeringen av lagen.

I den svenska utvecklingsstrategin för Irak så nämns kampen för kvinnors rättigheter som ett av målen. Det är självfallet bra. Vänsterpartiet menar dock att Sverige både kan och bör delta ännu mer i det arbetet. När nu parlamentet i norra Irak/irakiska Kurdistan antagit en lag mot våld mot kvinnor så bör Sverige ge allt tillgängligt stöd för att se till att lagen följs. Det kan till exempel

Fel! Okänt namn på

handla om juridisk expertis, representanter från polisväsendet, vårdpersonal samt kvinnojoursrepresentanter som bör göras tillgängliga för regeringen i Erbil. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige bör också sätta tryck på regeringen i Bagdad för att man ska leva upp till de internationella konventioner om kvinnors rättigheter som man faktiskt skrivit under. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 De kristna i Irak

Situationen för de kristna i Irak har förvärrats alltmer. Kyrkor verkar vara utpekade mål, och en av de värsta attackerna inträffade i oktober 2010 då över femtio människor miste livet när en bomb detonerade kring Jungfru Marias kyrka i Bagdad. Attackerna har sedan fortsatt under 2011. De kristna i Irak har drabbats hårt av det sekteristiska våld som spritt sig som en löpeld genom landet sedan den USA-ledda invasionen 2003. Enligt uppgift är det främst islamistiska grupper knutna till terrornätverket al-Qaida som utför dåden som blodiga protester mot USA:s närvaro i landet.

Som mest bodde ungefär 1,4 miljoner kristna i landet men den siffran är nu nere på runt 800 000. Det handlar främst om kaldéer, syrisk-ortodoxa och syrisk-katolska grupper som under flera år utsatts för hot och terror. Kristna har i allt större utsträckning flytt till norra Irak/irakiska Kurdistan för att söka skydd. En bråkdel av de kristna som flytt Irak har sökt asyl i Sverige. Trots att Irak inte kan beskrivas som något annat än ett land som befinner sig i väpnad konflikt har irakiska asylsökande avvisats tillbaka till kriget. Vänsterpartiet har krävt ett omedelbart stopp för alla avvisningar till Irak.

Ett första steg för att råda bot på det oacceptabla våldet är det som nämnts tidigare, nämligen att USA måste lämna Irak och ersättas av säkerhetsstyrkor från FN. FN-styrkorna ska hjälpa den irakiska regeringen att få grepp om situationen. Sverige bör dock också ställa tydligare krav på den irakiska regeringen att presentera handlingsplaner för hur våldet mot minoriteter ska upphöra. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Kurdernas rättigheter

Kurdernas historia i Irak är en historia av förtryck. Saddam Hussein bedrev en aggressiv arabisering under både 1970- och 80-talen med resultatet att tiotusentals kurder tvingades fly sina hem. Under kriget mellan Iran och Irak under 80-talet så skruvades förtrycket upp till öppen aggression mot den kurdiska befolkningen.

Ett av historiens grävsta massmord skedde den 16 mars 1988 i staden Halabja. Den irakiska regimen använde kemiska stridsmedel (vx-gas och nervgas) i en hänsynslös attack mot staden. Över femtusén män, kvinnor och barn

Fel! Okänt namn på

miste livet i princip omedelbart och över sjutusen personer skadades. Massakern har inte bara satt sina spår i kurdernas minne, utan även lämnat fysiska spår: Halabja är än idag en kontaminerad plats. Vänsterpartiet vill att världen visar sin avsky mot händelserna i Halabja genom att utropa den 16 mars till den internationella dagen mot massförstörelsevapen. Vi vill också att offren för Halabjaattacken ska kompenseras. Sverige bör som enskild stat och medlem i FN driva båda dessa krav. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Attacken mot Halabja var inte en isolerad händelse utan en del av en större kampanj, kallad Anfal, med syfte att förinta åtminstone stora delar av kurderna i Irak. Anfalkampanjen inleddes 1986 och kom att vara fram till 1989. Under Anfalkampanjen genomfördes markattacker, bombanfall, massdeportationer, fördrivningar och attacker med kemiska stridsmedel. Det är fortfarande oklart hur många kurder som dödades under Anfalkampanjen. Enligt officiella irakiska beräkningar dödades 182 000 personer, men enligt oberoende källor kan mer än tio gånger så många ha dödats.

Enligt 1948 års konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord så "förstås med folkmord envar av följande gärningar förövad i avsikt att helt eller delvis förinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp såsom nedan, nämligen att: döda medlemmar av gruppen, tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig eller själslig skada, uppsåtligen påtvinga gruppen svår kroppslig eller själslig skada, genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födselar inom gruppen eller att med våld överföra barn från gruppen till annan grupp". Vänsterpartiet anser att Anfalkampanjen uppfyller kriterierna för att räknas som ett folkmord och anser därför att Sverige ska erkänna Anfalkampanjen som ett folkmord mot det kurdiska folket. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I norra Irak/irakiska Kurdistan har kurderna sedan år 1991 haft självstyre. Idag utgörs regeringen av partierna PDK och PUK och benämns KRG (Kurdistan Regional Government) som är ett regionalt självstyre med president Massoud Barzani.

Samtidigt som det kurdiska självstyret i norra Irak/irakiska Kurdistan in- neburit ökade möjligheter för kurderna att tala sitt språk, uttrycka sin kultur och delta i beslutsfattande så är regionen precis som resten av landet hårt ansatt av korruption, arbetslöshet och fattigdom. När människor, inspirerade av den arabiska våren, i februari 2011 gav sig ut på gatorna i städerna i norra Irak/irakiska Kurdistan för att protestera möttes de av våld och hård repression. Säkerhetsstyrkor utkommenderade av regeringen i Erbil misshandlade demonstranterna och de journalister som fanns på plats för att dokumentera händelserna. Det finns även misstankar om att tortyr använts.

Våld får aldrig användas mot demonstranter som tröttnat på att leva i fattigdom och vill manifesteras sitt missnöje. Enligt Amnesty International är en del av de demonstranter som arresterats medlemmar av oppositionspartiet Gorran, vilket ger hanteringen av protesterna en oroväckande partipolitisk dimension. Kväsandet av demonstrationerna får inte bli startskottet för en ökad intolerans gentemot politiska motståndare. Sverige bör verka för att

Fel! Okänt namn på

våldet mot demonstranterna i norra Irak/irakiska Kurdistan till fullo utreds och att de skyldiga ställs inför domstol.

Vänsterpartiet har under decennier uppmärksammat förtrycket mot kurder i alla delar av Kurdistan. Vi har tydligt stött kurdernas kamp för rätt till självbestämmande, att få uttrycka sin kultur och tala sitt språk. När ett stort mått självstyre nu är uppnått gäller det för det internationella samfundet att säkerställa att norra Irak/irakiska Kurdistan utvecklas till en demokrati som respekterar mänskliga rättigheter. Sverige bör som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, agera för demokratisering och att de mänskliga rättigheterna respekteras i KRG. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.1 Attackerna från Turkiet och Iran

Turkiet har länge legat i krig med den kurdiska befrielsegerillan PKK och har ansett kurdisk självständighet som ett hot mot Turkiet. Relationen mellan Turkiet och norra Irak/irakiska Kurdistan har dock successivt blivit bättre. Ett stort symboliskt viktigt steg togs i mars 2011 då den turkiska premiärministern Erdogan invigde landets första konsulat i norra Irak/irakiska Kurdistan. År av konflikt och kränkningar av kurdiskt luftrum och territorium verkade äntligen vara över.

I augusti 2011 genomförde PKK ett antal attacker mot en turkisk militärkonvoj. Åtta soldater dödades och ett antal skadades. Turkiet svarade snabbt med att attackera mål inne i norra Irak/irakiska Kurdistan. De turkiska attackerna dödade tio civila och Human Rights Watch menar att Turkiet inte vidtog tillräckliga åtgärder för att garantera att civila inte skulle skadas. Samtidigt som Turkiet bombade mål med stridsflyg besköt Iran en by i norra Irak/irakiska Kurdistan nära gränsen till Iran. Målet för attackerna, som pågått till och från sedan juli, var enligt iranska myndigheter rebellgruppen PJAK som verkar för kurdisk självständighet i Iran, och som man menar har sina baser i norra Irak/irakiska Kurdistan.

Det råder ingen tveksamhet om att attackerna av både Iran och Turkiet är ett brott mot den territoriella suveräniteten. Länderna ligger inte i formellt krig med Irak eller självstyret i norra Irak/irakiska Kurdistan, utan attackerna motiveras bara utifrån vaga formuleringar om att bekämpa terrorismen. Sverige måste aktivt ta avstånd från dessa attacker och sätta internationell press på Iran och Turkiet att upphöra med attackerna mot norra Irak/irakiska Kurdistan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 13 september 2011

Hans Linde (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)